

Od polityki partyjnej do antypolityki. Katolicka myśl i aktywność polityczna w Polsce od 1945 do 1948 r. Perspektywa porównawcza

Mój interdyscyplinarny projekt badawczy ma na celu analizę myślenia katolików świeckich o polityce w okresie budowy komunistycznego systemu władzy w Polsce w latach 1945-1948 wykorzystując metody pracy historyka i politologa. Dzięki temu będzie możliwe pokazanie panoramy postaw i koncepcji w tym okresie oraz zastanowienie się, dlaczego pewne strategie organizacyjne i ideowe okazały się skuteczniejsze niż inne. Ponadto porównanie ewolucji ideowej katolików w Polsce i we Włoszech pozwoli lepiej zrozumienie ideowych i historycznych uwarunkowań katolickiej myśli politycznej w Polsce w okresie tuż po zakończeniu II Wojny Światowej. Szczególnie interesuje mnie, jaki wpływ na rozwój katolickiej myśli politycznej w Polsce miało znalezienie się po sowieckiej stronie Żelaznej Kurtyny.

Przeprowadzone przeze mnie dotychczas badania wskazują, że to właśnie między 1945 a 1948 rokiem doszło w myśli katolickiej do zasadniczej zmiany pokoleniowej i środowiskowej: myśliciele związani z międzywojenną chadecją nie odnaleźli się w realiach Polski Ludowej, prym w katolickiej analizie świata zaczęli wieść intelektualiści, którzy wcześniej znajdowali się na marginesie dyskursu katolickiego. Ta zmiana nie mogła pozostać bez wpływu na katolicką myśl polityczną.

Badanie koncentruje się na badaniu języka publicznego: analizie prasy, mów politycznych czy publikacji książkowych. Podejmę też badania archiwalne (szczególnie w zakresie materiałów Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego), które pokazują ten element historii polskich katolików, który z powodu cenzury nie mógł zostać upubliczniony. Prowadząc badania z perspektywy historyka, zamierzam skorzystać z teorii i koncepcji wysuniętych przez politologów szczególnie w zakresie badań porównawczych nad ideologiami politycznymi oraz badań nad chrześcijańską demokracją.

Interdyscyplinarna i porównawcza analiza politycznych koncepcji katolickich w Polsce, pozwoli na umiejscowienie tych idei i ich twórców na mapie europejskiego katolicyzmu politycznego, a więc tych grup i partii, które inspirowane wiarą i doktryną katolicką podjęły po II Wojnie Światowej działalność polityczną. Dzięki temu będzie można pokazać, w jaki sposób i w jakim zakresie Polscy intelektualiści uczestniczyli w ogólnoeuropejskich prądach ideowych i jak obecność władzy komunistycznej ograniczała możliwość tego uczestnictwa.